

Triukšmo mažinimas ir kontrolė

Pašalinti ar sumažinti pernelyg didelį triukšmą darbe nėra vien teisinė darbdavių atsakomybė, tai atitinka ir įmonės komercinius interesus. Kuo saugesnė ir sveikesnė darbo aplinka, tuo mažesnė brangiai kainuojančio darbuotojų dėl ligos nebuvimo darbe, nelaimingų atsitikimų ir nepakankamo darbo našumo tikimybė. Šiame informaciniame lapelyje išryškinti pagrindiniai žingsniai, kurių reikia norint sumažinti ir kontroliuoti triukšmą darbe.

Žingsniai sėkmės link

Triukšmas gali būti rimta problema daugelyje darboviečių, ne tik statybvietėse ir gamybose, bet ir kitokio pobūdžio darbo aplinkoje, pavyzdžiui, fermose ar baruose, mokyklose ar koncertų salėse. Kad ir kokia būtų darbovietė, yra trys pagrindiniai žingsniai, apsaugantys darbuotojus nuo žalingo triukšmo poveikio:

- įvertinti triukšmo riziką;
- remiantis triukšmo vertinimo rezultatais, imtis priemonių rizikai išvengti arba sumažinti;
- nuolat stebėti ir peržiūrėti vietoje naudojamų triukšmo mažinimo priemonių veiksmingumą.

Rizikos įvertinimas

Triukšmo rizikos vertinimas priklauso nuo skleidžiamo triukšmo lygių ir pobūdžio darbovietėje, tačiau turi būti įvertinta visapusiška dėl triukšmo atsiradusi rizika. Pavyzdžiui, be klausos praradimo dėl triukšmo poveikio (KPTP) rizikos, būtina įvertinti ir visas nelaimingų atsitikimų darbe rizikos padidėjimo dėl triukšmo gamykloje galimybes.

Pagrindiniai klausimai vertinant riziką

- Nustatykite, kokia su triukšmu susijusi rizika atsiranda jūsų įmonėje. Pavyzdžiui:
 - Ar kai kuriuos darbuotojus veikia per didelis triukšmas, kuris sukelia pavojų prarasti klausą?

- Ar yra pavojingų cheminių medžiagų, kurios gali padidinti žalingo poveikio klausai riziką?
- Ar atliekant tam tikras užduotis triukšmas apsunkina bendravimą, padidindamas nelaimingų atsitikimų riziką?
- Ar įmonėje triukšmas prisideda prie streso, susijusio su darbu?
- Įvertinkite, kas ir koku būdu gali patirti žalingą poveikį, nepamiršdami laikinų ir nevisą darbo dieną dirbančių darbuotojų, taip pat ypatingos rizikos grupėms priklausančių darbuotojų, pavyzdžiui, nėščiąjų.
- Įvertinkite jau naudojamas priemones triukšmo lygiui mažinti ir nuspręskite, kokių dar veiksmų reikėtų imtis.
- Užfiksuokite visus savo tyrimo rezultatus ir informuokite apie juos darbuotojus ir jų atstovus.

Imkitės veiksmų rizikai išvengti arba mažinti

Yra nustatyta atitinkama mažinimo priemonių hierarchija, kurios reikia laikytis, norint užtikrinti darbuotojų sveikatą ir saugą:

- triukšmo šaltinių pašalinimas;
- triukšmo mažinimas šaltinyje;
- kolektyvinės reguliavimo priemonės, tobulinant darbo organizavimą ir darbo vietos išplanavimą;
- asmeninės apsaugos priemonės.

Triukšmo šaltinio pašalinimas

Triukšmo šaltinio pašalinimas yra efektyviausias būdas, siekiant išvengti rizikos darbuotojams, ir šį būdą reikia visada įvertinti, planuojant naują darbo įrangą ar darbo vietas. Įrangos, veikiančios „be triukšmo arba keliančios nedidelį triukšmą“, įsigijimas yra efektyviausias būdas išvengti triukšmo arba jį sumažinti. Kelios valstybės narės turi duomenų bazes, kurios gali padėti įmonėms pasirinkti tinkamą darbo įrangą.

Triukšmo mažinimas šaltinyje

Triukšmo sumažinimas šaltinio vietoje arba jo kelyje iki darbuotojo darbo vietos turi būti pagrindinis triukšmo valdymo programų, įvertinančių tiek įrangą, tiek darbo vietos dizainą ir priežiūrą, tikslas.

Šį tikslą gali padėti pasiekti įvairios inžinerinio valdymo priemonės, tarp kurių galima paminėti šias:

- šaltinio izoliavimą, pakeičiant jo vietą, atskiriant jį pertvara, slopinant vibraciją metalinėmis ar hidraulinėmis spyruoklėmis arba tampriomis atramomis;
- triukšmo sumažinimą šaltinio vietoje arba jo kelyje – naudojant pertvaras ir barjerus, slopintuvus ar duslintuvus išmetimo skleidimo vietoje arba sumažinant pjovimo, ventilatoriaus ar smūgio greičius;
- mechanizmų pakeitimą arba modifikavimą, pavyzdžiui, keičiant triukšmingesnes pavaras juostinėmis pavaromis, o pneumatinius įrenginius – elektriniais.

- ☑ tylesnį darbą užtikrinančių medžiagų, kaip antai guminių audinių, panaudojimą konteineriuose, konvejeriuose ir vibratoriuose;
- ☑ tam tikromis aplinkybėmis – aktyvias triukšmo mažinimo priemones;
- ☑ prevencinę priežiūrą: kai dalys susidėvi, gali pakisti triukšmo lygis.

Kolektyvinės reguliavimo priemonės

Jei nėra galimybių tinkamai sumažinti triukšmą šaltinyje, reikia imtis tolesnių veiksmyų mažinant triukšmo poveikį darbuotojams. Prie tokių veiksmyų galima priskirti šiuos pakeitimus:

- ☑ darbo vietos – garso sugėrimas patalpoje (pvz., garsą sugėriantios lubos) gali duoti pastebimų rezultatų mažinant triukšmo poveikį darbuotojams;
- ☑ darbo organizavimo (pvz., darbo metodų, kuriuos naudojant triukšmo poveikis mažesnis, pritaikymą); ir
- ☑ darbo įrangos – tai, kaip darbo įranga sumontuota ir kur patalpinta, gali turėti didelę įtaką darbuotojų patiriamam triukšmo poveikiui.

Būtina įvertinti visų triukšmo mažinimo priemonių efektyvumą. Jei triukšmo mažinimo priemonės apsunkina darbuotojams jų užduočių vykdymą, jos turi būti keičiamos arba jų reikia atsisakyti, pripažįstant jas neveiksmingomis.

Asmeninės apsaugos priemonės

Asmeninės apsaugos priemonės (AAP), pavyzdžiui, ausų kamščiai ir ausinės, gali būti panaudojamos kaip paskutinė priemonė, kai jau išnaudotos visos galimybės pašalinti triukšmo šaltinį arba sumažinti triukšmą. Naudojant AAP reikia atsižvelgti į tokias aplinkybes:

- ☑ įsitikinti, kad pasirinktos tinkamos AAP, įvertinus triukšmo pobūdį ir trukmę – jos taip pat turi būti suderintos su kitomis apsaugos priemonėmis;
- ☑ darbuotojai privalo turėti galimybę pasirinkti tinkamas klausos apsaugos priemones, kad galėtų išsirinkti patogias;
- ☑ daugeliui darbuotojų, pavyzdžiui, vairuotojams, policijos pareigūnams, lėktuvų pilotams, operatoriams, dirbantiems su kamera, reikalingos ausinės su radijo ryšiu, dažniausiai turinčios veiksmingą triukšmo pašalinimo funkciją (VTP), užtikrinančios gerą ryšį ir iki minimumo sumažinančios nelaimingų atsitikimų riziką;
- ☑ AAP turi būti tinkamai laikomos ir prižiūrimos; ir
- ☑ turi būti organizuoti mokymai, kurių metu būtų išaiškinta, kodėl būtinos AAP, kaip reikia jomis naudotis, jas saugoti ir prižiūrėti.

Informacija ir mokymai

- ☑ Darbuotojams turi būti pateikta atitinkama informacija ir jie turi būti apmokyti, kad suprastų su triukšmu susijusią riziką ir sugebėtų jos išvengti. Ši veikla apima tokias priemones:

- ☑ gresiančios rizikos ir priemonių, kurių reikia imtis jai pašalinti ar sumažinti, nustatymą;
- ☑ informacijos apie rizikos vertinimo ir visų triukšmo matavimų rezultatus pateikimą, įskaitant ir jų svarbumo išaiškinimą;
- ☑ informacijos apie triukšmo mažinimo ir klausos apsaugos priemones, įskaitant AAP, pateikimą;
- ☑ informacijos apie tai, kodėl ir kaip nustatomi klausos sutrikimų požymiai ir kaip apie juos pranešti, pateikimą;
- ☑ informacijos apie tai, kokias teises darbuotojai turi į sveikatos priežiūrą ir koks tos priežiūros tikslas, pateikimą.

Nuolatinė rizikos ir jos mažinimo priemonių stebėseną

Darbdaviai nuolat turi tikrinti, ar vietoje naudojamos triukšmo mažinimo priemonės vis dar veiksmingos. Priklausomai nuo patiriamo triukšmo poveikio darbuotojai turi teisę į atitinkamą sveikatos priežiūrą. Vykdam tą priežiūrą, turi būti tvarkomos asmens medicininės kortelės, o darbuotojams pateikiama informacija. Po darbuotojų patikrinimo gauta informacija turi būti panaudota, iš naujo įvertinant riziką ir ją mažinančias priemones.

Darbuotojų dalyvavimas

Konsultavimasis su darbuotojais yra privalomas pagal teisės aktus ir leidžia užtikrinti darbuotojų dalyvavimą diegiant ir tobulinant saugos ir sveikatos priemones. Darbuotojų žinių panaudojimas padeda užtikrinti, kad būtų tinkamai nustatyta triukšmo rizika ir veiksmingai įgyvendinti sprendimai. Darbuotojų atstovai šiame procese atlieka svarbų vaidmenį. Su darbuotojais turi būti tariamasi sveikatos ir saugos priemonių klausimais, prieš įdiegiant naują technologiją ar produktus.

Teisės aktai

2003 m. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/10/EB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizinių veiksmų (triukšmo) keliama rizika darbuotojams. Ši direktyva turi būti perkelta į visų valstybių narių nacionalinės teisės aktus iki 2006 m. vasario 15 d. (1)

Direktyvos 5 straipsnio 1 dalimi reikalaujama, kad, atsižvelgiant į techninę pažangą ir turimas priemones, leidžiančias mažinti riziką pačiame šaltinyje, „dėl triukšmo poveikio atsirandanti rizika būtų pašalinta pačiame šaltinyje arba sumažinta iki minimumo“. Direktyva taip pat nustatoma nauja dienos poveikio ribinė vertė, lygi 87 dB(A).

(1) Pakeičianti Direktyvą 86/188/EEB.

Išsamesnė informacija

Šis informacinis lapelis parengtas, prisidedant prie 2005 m. Europos saugos ir sveikatos darbe savaitės kampanijos. Daugiau informacinių lapelių ir informacijos apie triukšmą galima gauti adresu <http://ew2005.osha.eu.int>. Informacijos apie ES saugos ir sveikatos apsaugos teisės aktus galima rasti adresu <http://europa.eu.int/eur-lex/>.

Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Tel. (34) 944 79 43 60, faks. (34) 944 79 43 83
El. paštas: information@osha.eu.int

